

SPROGMUSEET

Redaktør: Ole Stig Andersen

Byens tekster

 Af [Martin Søberg](#) 30. oktober 2011 • I kategorien [typografi](#) •

Et af de steder, hvor vi dagligt møder sproget, er i byens offentlige rum.

Her optræder sproget i mange sammenhænge blandt andet i form af tekst, der med varierende formål er placeret på vægge, skilte, bannere, T-shirts, fortovsfliser, biler; på snart sagt alle slags objekter i byrummet kan man finde eksempler på skrift. Teksten er en del af vores oplevelse af byen – men på hvilken måde?

I modsætning til det talte sprog har teksten også en visuel fremtoning. Den tekst, vi møder i byrummet, omfatter dermed forskellige typer af kommunikation, flere forskellige måder at gengive betydning på, nemlig et sprogligt referenceniveau og et visuelt referenceniveau, der dog begge er tæt forbundne og interagerer. Når vi bevæger os gennem byens rum, oplever vi gerne teksten afhængig af situation og interesse: Skal vi finde vej? Leder vi efter en bestemt butik? Er vi turister, der beundrer farvestrålende neonreklamer? Er der tale om en hverdagssituation, hvor vi kender et sted godt – eller oplever vi byrummet for første gang og har brug for at orientere os?

Begivenheden har altså betydning for oplevelsen. Skilte dirigerer vores adfærd, instruerer os i at opføre os på bestemte måder. At stoppe op. Køre bestemte veje. Sætte os på bestemte sæder i bussen. Andre skilte – vejnavnene – hjælper os med at finde vej og understøtter mentale rumlige forestillinger om, hvordan byens veje, gader og pladser hænger sammen på kryds og tværs. En anden type af tekst optræder i byrummets reklameskilte og plakater, der forsøger at fange vores opmærksomhed og stimulere et begær efter bestemte produkter.

Manhattans skilteskov, New York

Tags på en husmur i Brooklyn

Men der kan også være tale om mere personlig skrift, indimellem med kunstneriske ambitioner. Graffitiens

Seneste sprognyheder

4/5	Sprogforskerne fandt en skat i skoven politiken.dk
27/4	Lille indsats styrker små børns sprog www.dr.dk
26/4	Lad os komme det danske 'jantekomma' til livs politiken.dk
23/4	Ud med sproget - Berlingske Mener www.b.dk
20/4	Unikt runefund i centrum af Odense videnskab.dk

4/1	John Holm, Pioneer in Linguistics, Dies at 72 www.nytimes.com
10/8	Young women, give up the vocal fry and reclaim your strong female voice www.theguardian.com
20/5	Bill Funding Native Language Programs Passes mtpr.org
17/5	Sounds Of The Pilbara II: Songs In Language finishes recording - WAM - West Australian Music wam.org.au
13/5	Seven US Senators Introduce Bill to Promote Preservation of American Indian Languages - Native News Online nativenewsonline.net

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sprog museet.dk på et større kort

Mere i kategorien 'typografi'

Sans serif eller avec?

Jødebogstaver

Nye kommentarer

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?

Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish

Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet

Mads Haupt til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

Monica Scheuer til Jødiske efternavne

jane til Jødiske efternavne

Inglês til Sprogene i Mozambique

Birgit Eggert til Hvad er der blevet af Maren?

Grethe Movsing til Hvad er der blevet af Maren?

Henrik Klindt-Jensen til Ded borriijnholmska måled

Artikler om

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk

såkaldte tags er en form for personlige signaturer eller logoer, hvor det autografiske, altså den håndskrevne forbindelse mellem sproglig meddelelse og visuelt udtryk, vægtes højt, i bedste fald ikke ulig den skønskrift, man finder i den kalligrafiske kunst. Begrebet *pieces* dækker derimod over graffiti, der inkorporerer flere visuelle elementer i et samlet billedligt udtryk, men gerne centreret omkring et mere eller mindre aflæseligt tekstligt element.

Naturligvis må vi skelne mellem tekst, hvor vi rent faktisk forstår den sproglige meddelelse, og tekst, der er os uforståelig, over for hvilken vi fremstår som analfabeter. Det sker gerne ved rejser i lande, hvor vi ikke forstår modersmålet, særligt i lande, der anvender et helt andet alfabet end det latinske. Eller i byens kulturelt set mere sammensatte områder, hvor forskellige sprog mødes. I [What I saw in America](#) fra 1922 bemærkede den engelske forfatter G.K. Chesterton netop forskellen på at kunne afkode betydningen af byrummets tekst eller ej i en beskrivelse af sit møde med New Yorks lysreklamer:

Efter at have set Broadways lys om natten kom jeg med en bemærkning til mine amerikanske venner, den lod af en eller anden grund til at mere dem. Ikke uden glæde havde jeg betragtet dette lange kalejdoskop af farvede lys arrangeret i store bogstaver og udsprede varemærker, reklamerende for alt, fra kød til klaverer, ved hjælp af de to mest levende og mest mystiske af Guds gaver; farve og ild. I al min simpelhed sagde jeg til dem: 'Hvilken herlig have af vidundere ville dette ikke være for den, der var så heldig ikke at kunne læse'.

SILVER – MONACO – RICH – WORLD – TOMATO. Vi opfatter ofte kun brudstykker af byens skrift

Selv når vi forstår betydningen af det enkelte ord, efterlades vi dog ofte, og især hvis mængden af ord er overvældende stor, med et flimrende indtryk. I byrummet sker det, at vi læser enkelte brudstykker, enkelte ord, SILVER – MONACO – RICH – WORLD – TOMATO, men uden at ordene kædes sammen til meningsfulde sætninger eller bidrager til nogen større forståelse. På samme måde læser vi navnene på forskellige varemærker, måske uden overhovedet at genkende dem. Det er en desinteresseret læsning. Godt nok afkoder vi ordenes sproglige betydning, men uden at kunne sætte dem i forbindelse med noget referentielt i dybere forstand. Meningen forbliver generisk, uden specificitet, uden at henvise til noget bestemt.

Til gengæld har disse sammenstød og tilfældige montager mellem sproglige og visuelle betydningsdannelser et eget udtryk, der kan bringe en surrealistisk æstetik i erindring. Som når surrealisterne yndede at henvise til Comte de Lautréamonts beskrivelse fra 1869, ifølge hvilken et menneske kan være smuk som *”det tilfældige møde mellem en symaskine og en paraply på et operationsbord.”*

Når vi bevæger os rundt i byrummet – og bevægelsen er vigtig – kan der imidlertid også ske det, at tekstens flimmer afstedkommer en rytmisk oplevelse. Den franske filosof Henri Lefebvre har interesseret sig byens mange forskellige rytmer og givet sit bud på en [rytmeanalyse](#), altså en metode til at beskrive disse rytmer. For Lefebvre handler rytmerne om bevægelse, gentagelser og forskelle. At der optræder tilsvarende og alligevel forskellige elementer, som opleves over tid, men også med en intensitet i det enkelte øjeblik. Rytmerne indgår på alle måder i byen og hverdagslivet, såvel i fysiske objekter, som i byens lyde, dufte og menneskelige eller maskinelle bevægelser.

Biblen bogstaver børn Danmark Dansk Dialekter engelsk esperanto Formidling fransk identitet konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk Ord ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion romanske sprog russisk Sjøv skriftsprog sprogdød Sproggeografi sprogbort sprogpolitik sprogteknologi svensk truede sprog tv tyrkisk tysk Udtale Underholdning video vokaler

Arkiv	Resources
januar 2015	Ethnologue: Languages of the World
december 2014	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
november 2014	
maj 2014	LL-Map: Language and Location
marts 2014	Minority Rights Group
februar 2014	OmniGlot. Writing Systems and Languages of the World
oktober 2013	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
august 2013	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	
oktober 2012	
september 2012	Bogstavlyd
juli 2012	Dansk sprognavn
juni 2012	Den danske ordbog
maj 2012	Dialekt.dk
april 2012	dk.kultur.sprog
marts 2012	Korpus.dk
februar 2012	Nye ord i dansk på nettet (NOID)
januar 2012	Ordbog over det danske sprog
december 2011	Ordnet. Dansk sprog i ordbøger og korpus
november 2011	Sproget.dk
oktober 2011	Svenska Akademien
september 2011	Ø (Schwa.dk)
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	
oktober 2010	
september 2010	
juni 2010	
maj 2010	
april 2010	
marts 2010	
februar 2010	
januar 2010	
december 2009	
november 2009	
oktober 2009	
september 2009	
august 2009	
juli 2009	
juni 2009	
maj 2009	
april 2009	

marts 2009

Forskellige typer af skrift mødes og konkurrerer om vores opmærksomhed

Skønt Lefebvre var kritisk over for commercialiseringen af byens rum og mediernes envejskommunikation på bekostning af mellemmenneskelig dialog, beskriver hans begreb om rytme ganske godt vores oplevelser af tekst i byen som en sanselig oplevelse af et flow af tegn og dermed som en af de rytmer, der vil kunne indgå i en urban rytmeanalyse. Den strøm af skriftlige tegn, vi oplever, når vi bevæger os gennem byen, er en del af den flod af rytmer, byen er sammensat af.

Og måske netop fordi sproget selv er rytmisk, er teksten og dermed sproget så central en del af oplevelsen af den nutidige by. Rytmen bliver i det offentlige rum foldet ud til en stor montage af ord og fragmenter af sætninger, der sættes sammen i et associativt spil i den enkeltes bevidsthed, i samspil med indtrykket og forståelsen af ordenes visuelle fremtoning. Skriftbilleder, der stimulerer dagdrømme og begær. Jo flere ord, desto voldsommere rytme.

Litteratur

G.K. Chesterton: [What I saw in America](#) (1922)

Henri Lefebvre: [Rhythmanalysis. Space, Time and Everyday Life](#) (2004)

Martin Søberg, kunsthistoriker mag.art., ph.d.-stipendiat,

Det Kongelige Danske Kunstakademis Skoler for Arkitektur, Design og Konservering, Arkitektskolen.

Tagget med: [arkitektur](#), [byen](#), [grafitti](#), [plakater](#), [reklamer](#), [rytme](#), [skilte](#), [tags](#), [tekst](#)

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.